

Marijan Brecelj

»Prepričan sem in tudi nekatere statistike govorijo tej trditvi v prid, da je tudi med mladimi prav veliko takih, ki naravnost hrepenijo po duhovno bogati, človeško prepričevalni in umetniško dovršeni stvaritvi, kakršna se nam najpogosteje ponudi v obliki knjige,« je v Ognjišču oktobra 1983 zapisal Marijan Brecelj v svoji zanimivi predstavitvi *ekslibrisa* - umetniško oblikovanega znamenja lastništva knjige. »Bil je eden zadnjih goriških enciklopedistov, saj je živel od knjig, za knjige in sredi knjig,« so zapisali tisti, ki so ga dobro poznali, ko je sestra Smrt zaprla knjigo njegovega življenja. V slovensko, posebej primorsko kulturno zgodovino se je zapisal kot bibliograf, publicist, pesnik, prevajalec, urednik in domoznanec. Talente, kijih je prejel v zibelko, je s svojo čebeljo marljivostjo ohranjal in bogatil. Tudi najbolj dragocenega - dar vere v duhu sv. Frančiška.

Knjige - njegov vsakdanji kruh

Zibelka mu je tekla v Ajdovščini, kjer se je rodil 1. maja 1931 kot najstarejši fant med osmimi otroki v družini Cirila Breclja, ki je bil zaposlen v elektrarni na Hublju, in Marije Skočir, doma z Gregorčičevega Vrsnega. V rojstnem kraju je dokončal pet razredov italijanske osnovne šole, šolanje je nadaljeval v Gorici. V deških letih je bil njegov dobrotnik in vzornik Josip Fon, do leta 1934 župnik v Ajdovščini, potem pa v Vipolzah. Drugi razred je obiskoval v Castelleriju pri Vidmu, kamor se je zaradi vojne umaknilo iz Gorice malo semenišče. Septembra 1947 je postal dijak novoustanovljene gimnazije v Šempetru pri Gorici. Dejavno se je vključeval v dijaško delovanje predvsem kot mlad literarni ustvarjalec. Po maturi leta 1951 se je odločil za študij slavistike na univerzi v Ljubljani, toda po šestih semestrih je študij opustil. Že med študijem si je ustvaril družino. V zakonu z Marjetico Bolčina se jima je rodilo pet otrok, dve hčeri in trije sinovi. V upanju, da bo študij dokončal, se je leta 1954 zaposlil v novogoriški študijski knjižnici in bil njen prvi strokovni delavec. Ustrezno izobrazbo si je pridobil z lastnim študijem in z obiskovanjem tečajev v NUK. »Kot katoliški izobraženec je znal na svojem delovnem mestu ohranjati in braniti svoje nazore, razumevati drugače misleče« (Branko Marušič). Dejavno se je vključil v župnijsko življenje na Kostanjevici, kjer je nad petdeset let skrbel za samostansko knjižnico. Leta 1959 se je za nekaj mesecev zaposlil v knjižnici v Koprju, vrnil se je v knjižnico v Novi Gorici, ki je dobila nove prostore in novo ime Goriška knjižnica. V njej je služboval kot knjižničar in vodja študijskega oddelka do leta 1978, potem pa je bil zaposlen

vse do upokojitve (1990) v knjižnici Goriškega muzeja s sedežem v gradu Kromberk.

Enciklopedično razgledan, vsestransko ustvarjalen

Marijan Brecelj je zgodaj prijel za pero. Na goriški gimnaziji je objavljala pesmi, prozne sestavke in poskuse literarnih esejev v dijaških listih Šestošolec, Sedmošolec in Nova pota. Kasneje so v različnih listih in revijah izhajale njegove pesmi, prevodi in drugo literarno zgodovinsko gradivo. Pisal je ljubezensko, reflektivno in krajinsko liriko. Leta 1968 je pri tržaški založbi Mladika izdal pesniško zbirko z naslovom *V času odmaknjena sidrišča*, ki jo je posvetil svoji veliki ljubezni - ženi Marjetici. V treh ciklih je zbral svoje najboljše pesmi. Prvi cikel vsebuje njegovo ljubezensko liriko, drugi z naslovom *Črv v lobanji* reflektivno in tretji cikel krajinsko liriko. Vse nove pesmi je objavljala le še priložnostno.

Deloval je kot prevajalec iz več slovanskih jezikov ter iz skoraj vseh svetovnih jezikov. Prevajal je romane, dramska dela, krajšo prozo, poezijo, strokovna besedila. Prevod prisrčne knjige *Frančišek je zapustil raj* (1970) francoskega pisatelja Abela Moreauja je posvetil spominu duhovnika Josipa Fona, vnetega častilca sv. Frančiška in svojega velikega dobrotnika. Del svojega duhovnega bogastva je podaril tudi naši založbi. Za revijo Ognjišče je napisal tri priloge: *Ekstribris - moja knjiga* (oktober 1983), *Sv. Karel Boromejski* (november 1984) in *Šmarnice* (maj 1988). Na njegovo pobudo smo začeli v nizu *Graditelji našega doma* predstavljati zaslužne narodne buditelje. Odprl ga je prav on s knjižico, v kateri je predstavil življenje in delo duhovnika Filipa Terčelja, mučenca in svetniškega kandidata (1992), potem pa še "prvega slovenskega ugankarja" duhovnika Petra Butkoviča-Domna (2001). Veliko mu je bilo do tega, da se ohrani spomin nanje.

Galerija primorskih likov

»Knjižničarstvo je bilo njegov življenjski poklic in pravzaprav vir, iz katerega se je napajala njegova vsestranska ustvarjalnost« (Branko Marušič). Svojo ljubezen do biografskega pisanja je pokazal zlasti z uresničenjem svoje zamisli o knjigi biografij zaslužnih Primorcev (*Galeriji primorskih likov*). Februarja 1971 jo je predstavil Goriški Mohorjevi družbi in pod njegovim strokovnim vodstvom se je zamisel uresničila v *Primorskem slovenskem biografskem leksikonu* (PSBL), ki je

izhajal v letih 1974-1994. Za delo, ki v štirih knjigah na 2.811 straneh predstavlja življenjepise 4.429 oseb, je napisal geslovnik in je za prvih šest zvezkov, ki jih je uredil, prispeval 355 besedil gesel. Kot leksikograf je sodeloval pri raznih leksikonih doma (Slovenski biografski leksikon, Enciklopedija Slovenije) in na tujem. Prizadeval si je za Slovensko bogoslovno enciklopedijo, pripravil geslovnik in nekatera vzorčna gesla, a ni bilo dovolj sodelavcev in podpore zanjo. Uveljavil se je predvsem kot bibliograf. Ustvaril je vrsto osebnih in tematskih bibliografij, med prvimi Bevkovo (1960). Bil je odličen poznavalec ekslibrisov. Vseh področij njegovega ustvarjanja v tem kratkem sestavku ni mogoče prikazati, ne smemo pa pozabiti njegovega petdesetletnega prizadevanja za posodobitev Škrabčeve knjižnice na Kostanjevici. Za svoje strokovno skrb zanjo in za objavljanje člankov in posebno knjižico o Kostanjevici je postal posinovljenec Frančiškanske province sv. Križa. Svetemu Frančišku v nebeški slavi se je pridružil 29. oktobra 2019. Od zvestega farana so se 4. novembra poslovili s pogrebno/vstajenjsko mašo v Marijini cerkvi na Kostanjevici, kjer je vsak dan črpal moč in navdih za svoje zvesto služenje.